

tur esse gratis ei datum. Sed debitum erat homini Christo, quod sermone sapientiae et scientiae abundaret, et potens esset in virtutibus faciendis, et in aliis hujusmodi, quæ pertinent ad gratias gratis dataes; cum ipse sit Dei virtus et Dei sapientia, ut dicitur 1 ad Corinth.

1. Ergo Christo non fuit conveniens habere gratias gratis dataes.

3. Præterea, gratiae gratis datae ordinantur ad utilitatem fideliū, secundum illud 1 ad Corinth. 12: Unicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. Non autem videtur ad utilitatem aliorum pertinere habitus aut qualiter dispositio, si homo non utatur; secundum illud Eccles. 20: Sapientia abscondita et thesaurus invisus, quæ utilitas in utrisque? Christus autem non legitur usus omnibus gratiae gratis datais, præsertim quantum ad genera linguarum. Non ergo in Christo fuerunt omnes gratiae gratis datae.

Sed contra est quod Augustinus dicit in epistola ad Dardanum¹, quod sicut in capite sunt omnes sensus, ita in Christo fuerunt omnes gratiae.

Respondeo dicendum, quod, sicut in secunda parte habitum est², gratiae gratis datae ordinantur ad fidei et spiritualis doctrinae manifestationem; oportet enim eum, qui docet, habere ea per quæ sua doctrina manifestetur; alias sua doctrina esset inutilis. Spiritualis autem doctrina et fidei primus et principalis Doctor est Christus, secundum illud Hebr. 2: Cum initium accepisset enarrari per Dominum, ab eis qui audierunt, in nos confirmata est, contestante Deo signis et portentis, etc. Unde manifestum est, quod in Christo excellentissime fuerunt omnes gratiae gratis datae, sicut in primo et principali fidei Doctore.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut gratia gratum faciens ordinatur ad actus meritorios, tam interiores, quam exteriores, ita gratia gratis data ordinatur ad quosdam actus exteriores, fidei manifestativos, sicut est operatio miraculorum, et alia hujusmodi. In utraque autem gratia Christus plenitudinem habuit; in quantum enim divinitati unita erat ejus anima, plenam efficaciam habebat ad omnes prædictos actus perficiendos. Sed alii Sancti, qui moventur a Deo sicut instrumenta non unita, sed separata, pariculariter efficaciam recipiunt ad hos vel ad illos actus perficiendos. Et ideo in aliis Sanctis hu-

¹ Epist. 57, declinando ad fin., tom. 2.

² 1. 2, q. 111.

jusmodi gratiae dividuntur, non autem in Christo.

Ad secundum dicendum, quod Christus dicitur Dei virtus et Dei sapientia, in quantum est aeternus Dei Filius. Sic autem non competit sibi habere gratiam, sed esse potius datorem gratiae. Competit autem sibi habere gratiam secundum humanam naturam.

Ad tertium dicendum, quod donum linguarum datum est Apostolis, quia mittebantur ad docendas omnes gentes. Christus autem in una sola gente Iudeorum voluit personaliter predicare, secundum quod ipse dicit Matth. 18: Non sum missus nisi ad oves quæ perierunt domus Israel. Et Apostolus dicit, Rom. 15: Dico Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis. Et ideo non oportuit, quod loqueretur pluribus linguis. Nec tamen defuit ei omnium linguarum notitia, cum etiam occulta cordium ei non essent abscondita (ut infra dicetur¹), quorum voces quæcunque sunt signa. Nec tamen inutiliter hanc notitiam habuit, sicut non inutiliter habet habitum qui eo non utitur, quando non est opportunum.

Hunc articulum exponemus disputatione sequenti.

ARTICULUS VIII.

Utrum in Christo fuerit prophetia².

1. Ad octavum sic proceditur. Videtur quod in Christo non fuerit prophetia. Prophetia enim importat quamdam obscuram et imperfectam notitiam, secundum illud Numer. 12: Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, per somnum aut in visione loquar ad eum. Sed Christus habuit plenam et apertam notitiam multo magis quam Moyses, de quo ibi subditur, quod palam et non per enigmata videt Deum. Non ergo in Christo debet ponи prophetia.

2. Præterea, sicut fides est eorum quæ non videntur, et spes eorum quæ non habentur, ita prophetia est eorum quæ non sunt præsentia, sed distant; nam Propheta dicitur quasi procul fans. Sed in Christo non ponitur fides nec spes, ut supra dictum est³. Ego prophetia etiam non debet ponи in Christo.

¹ Q. 10, art. 2.

² Infra, q. 31, art. 2, et 2. 2, q. 174, art. 5 et Ps. 44, col. 2; et Math. 1, col. 2; et Joan. 4, lect. 6, col. fin.; et 1 Cor. 13, lect. 1, col. 1.

³ Art. 3 et 4 hujus quæst.

3. Præterea, Propheta est inferioris ordinis quam Angelus; unde et de Moyse, qui fuit supremus Prophetarum (ut in secunda parte dictum est¹), dicitur Act. 7, quod locutus est cum Angelo in solitudine. Sed Christus non est minoratus ab Angelis secundum notitiam animæ, sed solum secundum corporis passionem, ut habetur Hebreæ. 3. Ergo videtur quod Christus non fuit Propheta.

Sed contra est quod de eo prædicitur, Deut. 18: Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris. Et ipse de se dicit Matth. 13, et Joan. 4: Non est Propheta sine honore nisi in patria sua.

Respondeo dicendum, quod Propheta dicitur quasi procul fans, vel procul videns; in quantum, scilicet, cognoscit et loquitur ea quæ sunt procul ab hominum sensibus; sicut etiam Augustinus dicit, 16 contra Faustum². Est autem considerandum, quod non potest dici aliquis Propheta, ex hoc quod cognoscit et annunciat ea quæ sunt aliis procul, cum quibus ipse non est. Et hoc manifestum est secundum locum et secundum tempus; si enim aliquis in Gallia existens, cognoscet et annunciat alii in Gallia existentibus, ea quæ tunc in Syria agerentur, propheticum esset; sicut Heliseus ad Giezi dixit, 4 Regum 5, quo modo vir descendat de curru, et occurrerat ei. Si vero aliquis in Syria existens, ea quæ sunt ibi annunciat, non esset propheticum. Et idem apparet secundum tempus. Propheticum enim fuit quod Isaías prænuntiavit, quod Cyrus, rex Persarum, templum Dei esset redificatus, ut patet Isaiae 44. Non autem fuit propheticum quod Esdras hoc scripsit, cuius tempore factum est. Si igitur Deus aut Angeli, vel etiam beati, cognoscunt et annunciant ea quæ sunt procul a nostra notitia, hoc non pertinet ad prophetiam, quia in nullo nostrum statum attingunt; Christus autem ante passionem nostrum statum attingebat, in quantum non solum erat comprehensor, sed etiam viator. Et ideo propheticum erat, quod ea quæ erant procul ab aliorum viatorum notitia, et cognoscerebat et annuntiabat. Et hac ratione dicitur in eo fuisse prophetia.

Ad primum ergo dicendum, quod per illa verba non ostenditur esse de ratione prophetice enigmatica cognitio, quæ, scilicet, est per somnum, et in visione; sed ostenditur comparatio aliorum Prophetarum, qui per somnum et in

¹ 2. 2, quæst. 174, art. 4.

² C. 18, tom. 6.

visione perceperunt divina, ad Moysem, qui palam et non per enigmata Deum videt. Qui Propheta est dictus secundum illud Deut. ult.: Non surrexit ultra Propheta in Israel, sicut Moses. Potest tamen dici, quod etsi Christus habuit plenam et apertam notitiam, quantum ad partem intellectivam, habuit tamen in parte imaginativa quasdam similitudines, in quibus etiam poterat speculari divina; in quantum non solum erat comprehensor, sed etiam viator.

Ad secundum dicendum, quod fides est eorum quæ non videntur ab ipso credente, et similiter spes est eorum quæ non habentur ab ipso sperante; sed prophetia est eorum quæ sunt procul a communi hominum sensu, cum quibus Propheta conversatur, et communicat in statu viae. Et ideo fides et spes repugnant perfectioni beatitudinis Christi, non autem prophetia.

Ad tertium dicendum, quod Angelus, cum sit comprehensor, est supra Prophetam, qui est purus viator, non autem supra Christum, qui fuit simul viator et comprehensor.

Quæ ad hunc articulum spectant, trademus in disputatione, quia in littera I. Thomæ nihil occurrit notandum, præter ea quæ ibi dicentur.

DISPUTATIO XXI.

In duas sectiones distributa.

DE GRATIIS GRATIS DATIS ANIMÆ CHRISTI.

Gratiæ gratis datae dicuntur quædam operationes, seu actus qui supra naturam sunt, et divina virtute fiunt ad confirmationem fidei, vel aliorum profectum, potius quam ad operantis utilitatem; et ad has gratias pertinent omnia auxilia vel principia, quæ ad hæc opera perficienda ab Spiritu Sancto tribuntur. Sunt autem hæc gratiæ novem, ex communis sententia doctorum fundata in Paul., 1 Corinth. 12, ubi Chrysostomus, hom. 29; OEcumen., Theophylact., et alii Græci; Ambros., D. Thomas, Anselm. et alii expositores variis modis illas exponunt. Idem D. Thomas, 1. 2, q. 111, art. 4, et 2. 2, q. 171 et sequentibus, et 3 cont. Gent., c. 151. Et quantum præsens loco necessarium fuerit, eas expositiones breviter attingemus. In his ergo gratiis, duæ, scilicet, operatio virtutum et gratia sanitatum, ad operationem pertinent, et ad potestatem faciendi miracula, de qua in q. 13 dicendum est, et ideo de illis ibi tractabitur. Aliæ vero

partim ad cognitionem, ut prophetia et discretio spirituum, etc.; partim ad sermonem pertinent, ut donum linguarum, etc.; de quibus breviter dicendum est.

SECTIO I.

Utrum in Christo fuerit prophetia, et si quæ alia gratia gratis data ad cognitionem spectat.

1. Prima sententia est Christum non habuisse verum donum prophetiae, sed vocari Prophetam existimatione et appellatione vulgi. Ita sentit Abulen., in c. 11 Numer., q. 64; et potest fundari in illo, 1 ad Corinth. 13: *Sive prophetæ evacuabuntur, sive linguae cessabunt; et infra: Ex parte cognoscimus, et ex parte prophetamus; cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est;* ex quo colligitur visionem beatam excludere propheticam cognitionem; sed Christus habuit semper visionem beatam; ergo non fuit capax prophetiae. Et confirmatur primo, quia de ratione prophetiae est ut sit obscura cognitionis, auctore D. Thoma, 2. 2, q. 174, art. 2, ad 3; sed in Christo non habuit locum obscuritas, hac enim ratione non habuit fidem. Confirmatur secundo, quia nunc Christus non est Prophetæ, neque habet propheticam cognitionem, alias omnes beati possent esse Prophetæ; sed Christus nunc habet omne genus cognitionis supernaturalis, quod in via habuit, quia in hoc anima ejus non est mutata. Denique argumentatur Abulensis, quia Joannes Baptista fuit plusquam Prophetæ; multo ergo magis Christus, qui est Deus. Et huic opinioni videtur favere Tertul., lib. 4 contra Marcion., c. 22, n. 33, ubi inquit, *Deum a principio prædixisse populo Israel, ut audiret Christum sub nomine Prophetæ, quoniam Prophetæ existimandus erat a populo;* significat ergo non fuisse, sed existimatum fuisse Prophetam. Sed hanc sententiam existimo esse valde falsam.

2. *Christus vere, et proprie Prophetæ.* — Dico ergo primo, Christum Dominum vere et proprie fuisse Prophetam, atque adeo veram ac propriam et omnino perfectam habuisse gratiam prophetiae. Probatur primo, quia ita appellatur in Scriptura, quæ proprie intelligenda est, cum commode possit. Assumptum patet, Deut. 18: *Prophetam sicut me, etc.,* locum de Christo exponunt Petrus et Justinianus, Act. 3 et 7, ut notarunt Justin. Mart., q. 101 ad gentes; Irenæ., lib. 3, c. 12; Clemens Alexan., lib. 1 Pædagog., c. 7; Cy-

prian., lib. 1 contra Judæos, c. 18; Cyrillus, 1. 1 in Joan., c. 24, et 1. 3, c. 9. Refert autem Galatinus, lib. 8 de Arcanis, c. 7, Judæos negasse locum illum esse de Messia intelligentum, ne convincerentur fateri, Christum esse Messiam promissum. Christum enim insignem Prophetam fuisse negare non possunt. Unde in Evangelii sæpe ita vocatur, tam a vulgaribus hominibus, Lucae 7: *Propheta magnus surrexit in nobis, quam a discipulis, Lucæ 24: Fuit vir Propheta, etc.;* imo et a se ipso, qui Lucae 4 de se dixit: *Non est Propheta sine honore, nisi in patria sua,* ut Augustinus notavit, tract. 15 in Joan., inde probans non male sensisse Samaritanam de Christo, cum ad illum dixit, Joan. 4: *Domine, ut video, Propheta es tu;* in quibus locis ex contextu, et ex rede qua agitur, constat aperte Prophetam dici non in aliis significationibus quas hæc vox interdum habere potest, sed ut significat eum, qui divinitus agnoscit ea quæ longe distant a communi sensu hominum, et potens est ea prædicere.

3. Secundo, hæc est communis sententia omnium Patrum, præsertim ubiunque exponunt locum citatum Deuter. 18, quem tractans Augustinus, 16 contra Faust., c. 18, hæreticam vanitatem appellat, negare de Christo esse intelligentum; et subdit: *An quia Propheta dictus est, qui et homo esse dignatus est, et tam multa futura prædictum? nisi forte aliud est Propheta, quam homo ultra humanas conjecturas futura prædicens,* etc. Secundo, Ambrosius, serm. 8 in Psalm. 188, circa id, *Particeps ego sum: Habet, inquit, Christus particeps suos, habet partipes carnis, habet et propheticæ, quia Prophetam, inquit, suscitabit vobis Dominus,* etc.; et infra: *Ipse est verus Propheta, qui sine alterius munere futura cognoscit.* Tertio, Cyrillus, lib. 8 contra Julianum, in principio, dicit, *Christum vocari Prophetam a dono prophetiae, quod in ordine summarum dignitatum humanitatis recensetur; oportebat enim demittentem se humiliatione, humanitatis subire mensuram.* Quarto, recte Chrysost., homil. 35 in Joan., notat, quando Pharisæi interrogaverunt Joannem Baptistam, *Propheta es tu? non de quoconque, sed de illo excellentissimo a Moyse prædicto interrogasse, et ideo græce addi articulum habentem illam vim, scilicet, Esne tu ille Propheta?* et ideo Joannem negasse; et in demonstracione quod Christus sit Deus, probat contra Judæos Christum esse Prophetam a Moyse prædictum; et homil. 7 in 2 ad Corinth., dicit

Christum esse Prophetam secundum carnem. Quinto, Isidorus, lib. 7 Originum, c. de Filio Dei, unum ex nominibus quæ in Scriptura sacra vere tribuuntur Christo Domino, dicit esse nomen Prophetæ, quia futura revelavit; et lib. 6, c. de Prophetis, dicit Christum esse finem omnium Prophetarum, cui dictum est a Patre: *Et Prophetam in gentibus dedi te,* Jerem. 1. Sexto, Hieronymus, tractans hæc verba Jerem. 1, ait: *Quidam hunc locum super Salvatorem intelligunt, qui proprie Prophetæ gentium fuit;* quam expositionem, licet more suo sub aliorum nomine referat, tamen revera eam probat et confirmat. Denique D. Thomas hic eamdem tenet sententiam, et eisdem verbis Moysis illam confirmat; incredibile enim est, tam gravem, tamque insignem prophetiam de Christo dictam esse sub nomine significante proprietatem quæ vere in ipsum non conveniat.

4. *Obscuritas non est de ratione prophetiae.* — *Ratio prophetiae quæ.* — Tertio, principalius probatur conclusio ratione, quia, licet cognitio prophetiae interdum possit esse obscura, non est autem hoc de ratione prophetiae, quia non oportet quod cognitio prophetica sit fides, vel in illa fundetur; quin potius sæpe tribuitur Prophetis, ut ea videant quæ prædicunt, unde et in Scriptura videntes vocantur; et Basil., præfatione in Isai., et Cyril., lib. 3 in Isai., in principio, dicunt Prophetas videre futurum tempus tanquam instans; citatur etiam Augustinus, in 5 de Civitate, c. 9, quod dicat prophetiam esse luce clariorem. Sed eo loco potius videtur dicere luce clarius esse dari prophetiam veram, quam ipsam prophetiam esse luce clariorem; tamen D. Thomas, 2. 2, q. 171, art. 1, ad 4, ait, per prophetiam tolli obscuritatis et ignorantiae velamen; et art. 3, ad 2, distinguit prophetiam a fide, quia fides non dat cognitionem rerum, sed tantum certitudinem, prophetia vero etiam cognitionem tribuit, quod non nisi propter aliquam claritatem et evidentiam videtur dici potuisse. Denique hoc art. 8, ad 1, clare negat ænigmaticam cognitionem esse de ratione prophetiae. Nec vero dicimus evidentiam aut claritatem esse semper necessariam in cognitione prophetica, quia neque hoc verum est, ut ex 2. 2 suppono; sed hoc solum dicimus, prophetiam de se neque obscuritatem, neque claritatem requirere in cognitione ipsius prophetiae, sed sufficere ut sit cognitio eorum quæ longe distant a sensibus hominum, et omnino ab or-

quæ tam ab ipso secundum statum suum, quam ab aliis longe distant; unde concludit in Christo fuisse prophetiam in quantum simul erat comprehensor et viator; et idem plane sentit in solutionibus argumentorum; et ratio supra facta idem probat, quia, scilicet, prophetia nullam obscuritatem, vel imperfectionem in ipso actu cognitionis requirit. Nec D. Thom., in 2. 2, docet contrarium, sed dicit Christum non fuisse Prophetam ut comprehensorem, sed ut viatorem, quod hic magis explicuit dicens fuisse Prophetam, ut comprehensorem simul et viatorem, quia, licet, dum existebat in via, per ipsammet visionem comprehensoris posset prophetare, tamen illa non habebat rationem prophetiæ, nisi prout existebat in viatore. Illa vero conjunctio ad sensibiles imagines non est de ratione prophetiæ, nam potius eo perfectior est cognitio prophetica, quo est magis abstracta a sensibus et pure intellectualis, ut D. Thom. docuit in 2. 2, locis citatis; ut vero hic explicaret habuisse locum in Christo etiam illum modum prophetiæ, addit eam responsonem de sensibilibus similitudinibus.

6. Secundo sequitur, hoc donum prophetiæ fuisse in Christo permanenter, ita ut ad nutum voluntatis suæ posset illo uti, in quo inter alia multum reliquos Prophetas superavit. Patet, quia, ut dictum est, fundatum fuit in scientia infusa, vel beata. Notavit hoc Hieronymus, 3 tom., Epist. 125, ad Damasum, de 3 Quest. sacrae Scripturæ, in q. 3.

7. *Discretio spirituum in Christo.* — Tertio sequitur etiam fuisse in Christo illam gratiam, quæ dicitur discretio spirituum, quæ velut quædam prophetiæ pars est, quia vel significat vim cognoscendi et manifestandi intiores cogitationes mentium, vel saltem discernendi et dijudicandi ex instinctu Spiritus Sancti inter motionem boni et mali spiritus, ut Chrysostom., homil. 19, in 1 ad Corinth.; et Anselm., 1 Corinth. 12; et ibi OEcum., D. Thom., et alii. Utroque autem modo potuit Christus per suam scientiam creatam discernere spiritus, ut per se constat, et dicetur inferius, q. 10 et 11. Et patet ex illo Joan. 3: *Opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine; ipse enim sciebat, quid esset in homine.* Et eadem ratione constat, quamecumque alias gratiam, explicatam in ordine ad cognitionem, quæ obscuritatem non includat, perfectissime in Christum convenire, ut si interpretatio sermonum explicetur, ut sit vis quædam et lux Spiritus Sancti ad penetrans-

dos veros et intimos Scripturarum sensus, et idem est de dono scientiae et sapientiæ, si aliquo modo ad cognitionem referantur. De gratia autem fidei statim dicetur.

8. *Quo sensu prophetice in patria evacuantur.* — Ad fundamentum Abulensis respondetur primo, in illo loco, 1 ad Corinth. 13, prophetiam non significare donum prædicandi futura, sed interpretandi sermones, seu Scripturam sacram, ut patet ex toto contextu cap. 14. Sed esto hoc ita sit, eadem manebit difficultas de hac gratia interpretandi sermones, que etiam fuit in Christo. Respondetur ergo utramque gratiam evacuari in patria quantum ad imperfectionem quam includit, et quantum ad necessitatem; quia hæc munera sunt accommodata statui viæ, sicut ibidem dicitur: *Sive linguae cessabunt, sive scientia destructur;* et tamen non propterea negandum est Christum habuisse donum linguarum. Illud verò, quod ibi dicitur, scilicet, nunc ex parte nos prophetare, verum quidem est regulariter in hominibus, non est tamen illa imperfectio de ratione prophetiæ. Ad primam confirmationem responsum jam est, negando obscuritatem esse de ratione prophetiæ. Ad secundam confirmationem respondetur, prophetiæ donum dicere cognitionem supernaturalem eorum quæ distant secundum statum cognoscens, et ideo eamdem cognitionem in statu viæ, in quo Christus secundum conditionem corporis passibilis distabat ab iis quæ divinitus cognoscet, habuisse rationem prophetiæ, in statu vero patriæ non habere hanc rationem, quia deficit illi imperfectio connotata ex parte subjecti. Ita D. Thom., 2. 2, q. 174, art. 5, in corp., et ad 3. Et hoc potest esse aliud exemplum ad comprobandum id, qtd supra dicebamus, scilicet, eudem habitum, qui secundum se ejusdem rationis est, posse in uno statu recipere unam denominationem quam non recipit in alio, propter imperfectionem connotatam. Ad ultimam respondetur, etiam Christum fuisse plus quam Prophetam, multo altiori modo quam Joannem Baptistam, sed non ideo non fuit etiam Propheta, sicut etiam Joannes Baptista fuit Propheta, licet etiam fuerit plus quam Propheta.

SECTIO II.

Utrum aliæ gratiæ gratis date, quæ ad sermonem spectant, fuerint in Christo.

4. Ratio dubii esse potest, quia una ex his gratiis vocatur fides, quæ in Christo non fuit.

Alia gratia est donum linguarum, quo Christum nunquam fuisse usum docet D. Thom. hic, art. 7, ad 3, et 2. 2, q. 176, artic. 1, ad 3, quem Durandus sequitur in 3, d. 13, q. 1, ad 2; cum autem hæc gratia potissimum consistant in usu, perinde videtur esse negare Christum habuisse hanc gratiam, et negare habuisse usum illius.

2. *Omnis gratia gratis date fuerunt in Christo.* — Dico tamen primo, Christum Dominum habuisse omnes gratias gratis datas, quæ alii hominibus communicantur. Ita docet hic D. Thom. et reliqui Theologi, cum Magistro, in 3, d. 13, et id colligunt ex August., epist. 57, circa finem, ubi dicit, sicut in capite omnes sensus, ita in Christo vigore omnem gratiam.

Ex quo idem mutuavit et docuit Anselm., in id ad Coloss. 1: *Ipse est caput corporis Ecclesiæ.* Et ad hunc modum videtur exponere plenitudinem gratiæ Christi Chrysost., hom. 11 in Joan., et clariss. hom. 29 in id Joan. 3: *Non ad mensuram dat Deus Spiritum Filio.* Et potest recte inde concludi, quia ad plenitudinem gratiæ Christi hæc omnia spectant, omnia enim hæc debentur illi humanitati ob gratiam unionis. Pertinuit etiam hoc ad dignitatem seu munera Christi obeunda, est enim ipse quasi universalis dispensator harum gratiarum omnium in Ecclesia sua, ut dicitur ad Ephes. 4; debuit ergo in se habere omnes gratias quas aliis communicat. Deinde fuit universalis ac perfectissimus Doctor, et Evangelii predictor; hæ autem gratiæ sunt vel necessaria vel certe convenientissima ornamenta in perfecto Doctore requisita, in quo, præter exactam rerum intelligentiam, facultas ad explicanda et clare ac distincte proponenda mysteria, eaque suadenda et confirmanda, necessaria est, et ad hunc finem ordinantur hæc gratiæ.

3. *Sermo scientiæ et sapientiæ.* — Unde secundo probatur conclusio discurrendo breviter per alias quatuor vel quinque gratias, quæ explicandas supersunt. Due illarum sunt sermo scientiæ et sapientiæ, quæ ad sermonem applicatae, nihil aliud sunt quam facilitas quædam ex speciali Spiritus Sancti auxilio

data ad proponendas seu explicandas res fidei, vel delectando, vel persuadendo eas per superiores aut inferiores causas, aut per effectus et similia exempla confirmingo et declarando, quæ dona fuisse in Christo perfectissima dubitari non potest, cum imperfectiōnem nullam includant, et ad perfectionem et statum ejus maxime pertineant, cum fuerit supremus cœlestis doctrinæ magister. Et ideo de illo dicitur Cant. 5, habere guttur suavissimum, et labia distillantia myrrham primam; et Psal. 44 de illo dicitur: *Diffusa est gratia in labiis tuis.* Quæ quidem gratia ita in verbis et doctrina ejus maxime reluebat, ut non immerito homines mirarentur, de his quæ procedebant de ore ipsius, Luc. 4; et ideo, Joan. 6, Petrus dixerit: *Quo ibimus? Verba vitæ æternæ habes;* et cap. 7 etiam ejus hostes dicebant: *Nunquam sic locutus est homo.*

4. *Gratia fidei.* — Tertia est gratia fidei, quæ interdum solet referri ad operationem, quo modo magis videtur pertinere ad potestatem faciendi miracula, dicitur enim hæc fides miraculorum, quæ, ut dicit assensum obscurum, non fuit in Christo, tamen fuit in illo ex parte intellectus clarus et indubitus assensus, speciale Dei auxilium non fuisse defuturum suæ humanitati ad omnia miracula quæ faciebat, et de eadem re habebat perfectissimam fiduciam ex parte voluntatis. Unde, Joan. 11, dicebat ad Patrem: *Gratias ago tibi quoniam audisti me; ego autem sciebam quia semper me audis;* hoc ergo modo fuit in illo hæc gratia. Secundo solet hæc gratia referri ad cognitionem, ut scilicet, significet singularem certitudinem et intelligentiam rerum fidei, quam Spiritus Sanctus præbet Doctori Evangelico, ut possit convenienter doceare, et ut hoc modo hæc gratia locum habeat in Christo, subtrahenda est ab obscuritate, ita ut de ratione ejus tantum sit perfectio et firmitas in assensu, sive ille clarus sit, sive obscurus. Tertio vero modo explicatur hæc gratia in ordine ad sermonem seu locutionem, et est facilitas quædam data dono Spiritus Sancti ad proponendas res fidei simpliciter et accommodate, ita ut etiam a rudibus et ignorantibus percipi possint; et in hoc sensu multo facilius constat habuisse Christum hanc gratiam.

5. *Donum linguarum.* — Quarta gratia est donum linguarum, ad quam primum pertinere potest habere notitiam linguarum omnium; et quoad hoc fuisse in Christo D. Thom. supra docet, nec dubitari potest, cum per scientiam infusam et beatam habuerit notitiam rerum omnium; quanquam hoc juxta aliorum sententiam magis pertineat ad quintam gratiam, quæ dicitur *interpretatio sermonum.* Deinde pertinet ad donum linguarum potestas utendi linguis omnibus, quæ diversa aliquo modo est a priori notitia; multi enim